

Sygn. akt II CNP 8/21

POSTANOWIENIE

Dnia 30 listopada 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Monika Koba

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 30 listopada 2021 r.,
skargi E. N.
o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego
wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 10 października 2017 r.,
sygn. akt II Ca (...)
wydanego w sprawie z powództwa E. N.
przeciwko J. M.
o wydanie nieruchomości,

1) odrzuca skargę,

**2) zasądza od skarżącego E. N. na rzecz pozwanego J. M.
kwotę 675 (sześćset siedemdziesiąt pięć) złotych tytułem zwrotu
kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu w
postępowaniu przed Sądem Najwyższym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 10 października 2017 r. Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację powoda E. N. od wyroku Sądu Rejonowego w P. z dnia 5 listopada 2015 r., oddalającego jego powództwo przeciwko J. M. o wydanie części nieruchomości.

U podstaw oddalenia powództwa i apelacji legło stwierdzenie, że przebieg granicy między działkami [...] /3 i [...] /5 odpowiada stanowi prawnemu, a pozwany nie zajmuje w najmniejszej nawet części działki powoda, co wynika jednoznacznie

z opinii biegłego z dziedziny geodezji J.M. Ponadto to powód na mocy prawomocnego orzeczenia Sądu Okręgowego w P. z dnia 7 listopada 2008 r. (II Ca (...)) – na podstawie art. 222 § 2 k.c. - miał obowiązek usunąć płot i przewód elektryczny znajdujący się na stanowiącej własność pozwanego działce [...]5. Przebieg granicy między działkami [...]5 i [...]3 wynika z treści tego orzeczenia - którego integralną częścią była opinia biegłego z zakresu geodezji i kartografii J. W. - i które na mocy art. 365 § 1 k.p.c. jest wiążące, a po jego wydaniu granice między działkami nie były zmieniane. Niezależnie od powyższego ustalenia w sprawie II Ca (...) i II Ca (...) – poczynione każdorazowo na podstawie opinii biegłych z dziedziny geodezji - odnośnie do przebiegu granicy są takie same. Nie ma zatem przesłanek do przeprowadzenia postępowania rozgraniczeniowego przed sądem, ustalenie przebiegu granic w trybie rozgraniczenia nie było bowiem konieczne do rozstrzygnięcia sprawy. Sąd Okręgowy nie znalazł także podstaw do zawieszenia postępowania w oczekiwaniu na zakończenie zainicjowanych przez powoda spraw o zasiedzenie i rozgraniczenie. Stał na stanowisku, że dopiero orzeczenia, które zapadną w wyniku tych postępowań – o ile będą korzystne dla powoda – mogą stworzyć nowy stan faktyczny i prawny – uzasadniający wytoczenie powództwa o wydanie.

Od wyroku Sądu Okręgowego powód złożył skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem wskazując, że jest on niezgodny z art. 36 ustawy - Prawo Geodezyjne i Kartograficzne, art. 217 § 3 w zw. z art. 227 k.p.c., art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 366 k.p.c.

Wskazał także, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Sąd Okręgowy w P. odrzucił bowiem postanowieniem z dnia 20 lutego 2018 r. (II Ca (...)) skargę o wznowienie postępowania, a skarga kasacyjna w sprawie nie przysługiwała.

Podniósł, że na skutek wydania wyroku objętego skargą ponosi koszty utrzymania nieruchomości w stanie nie pogorszonym w kwocie około 1000 zł miesięcznie, której na skutek sporu sąsiedzkiego i niestabilnych linii granicznych nie może ani sprzedać ani wynająć. W rezultacie nie może odzyskać nakładów poniesionych na nieruchomość w kwocie 540.000 zł. Wynajęcie nieruchomości

uniemożliwia także postawa pozwanego, w tym pozbawienie działki ogrodzenia (dewastacja) oraz karczemne awantury, które urządza, a które powodowały rezygnację potencjalnych najemców. Ponadto w wyniku wydania zaskarżonego orzeczenia działka powoda utraciła dostęp do drogi publicznej i podłączenia do wodociągu z drogą pitną przebiegającego przez tą drogę.

Pozwany w odpowiedzi na skargę wniósł o jej odrzucenie ewentualnie odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym od Skarbu Państwa lub pozwanego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest środkiem prawnym mającym, poprzez zakwestionowanie zgodności z prawem orzeczenia, przesądzić jedną z przesłanek deliktowej odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa. Stanowi ona nadzwyczajny, sformalizowany środek procesowy i wszystkie jej wymagania konstrukcyjne określone w art. 424⁵ § 1 k.p.c. należy interpretować ściśle. Zasadą bowiem jest, że prawomocność, tworzy nowy stan prawny pomiędzy stronami albo *erga omnes*, jak też sanuje wszelkie ewentualne naruszenia prawa, którymi orzeczenie jest dotknięte. Z tego względu jest środkiem wysoce sformalizowanym (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2006 r., I CNP 14/06, niepubl., z dnia 28 marca 2007 r., II CNP 124/06, niepubl., z dnia 25 marca 2009 r., V CNP 93/08, niepubl., i z dnia 3 czerwca 2009 r., IV CNP 116/08, niepubl.). Jej celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie od Skarbu Państwa roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej (art. 417¹ § 2 k.c.).

Zgodnie z art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku powinna zawierać między innymi uprawdopodobnienie wyrządzenia szkody, spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy. To wymaganie konstrukcyjne skargi jest spełnione wtedy, gdy skarżący przedstawi wyodrębniony wywód prawny, w którym wskaże, że szkoda wystąpiła, określi jej postać, wysokość i czas powstania oraz

związek przyczynowy z wydaniem orzeczenia, będącego przedmiotem skargi, a także przedstawi dowody lub inne środki zdolne uwiarygodnić powstanie szkody (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2016 r., V CNP 37/16, niepubl. i z dnia 23 września 2005 r., III CNP 5/05, niepubl.).

Nieuwzględnienie powództwa nie może być identyfikowane z wyrządzeniem szkody. Nieuzyskanie przez stronę żądanej w postępowaniu sądowym ochrony prawnej nie zawsze bowiem będzie prowadzić do powstania uszczerbku majątkowego. Poniesienie takiego uszczerbku w związku z oddaleniem powództwa strona powinna wykazać (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 2016r., IV CNP 2/16, niepubl., z dnia 14 kwietnia 2016r., III CNP 2/16, niepubl., z dnia 20 listopada 2015 r., III CNP 20/15, niepubl., z dnia 10 grudnia 2010 r., III CKN 48/10, Biul. Sądu Najwyższego IC 2011/10/51, z dnia 11 stycznia 2006 r., II CNP 13/05, OSNC 2006, nr 6, poz. 110, i z dnia 27 października 2005 r., V CNP 28/05, niepubl.).

Tak rozumianego obowiązku skarżący nie spełnił. Poprzestał bowiem na ogólnych stwierdzeniach o poniesieniu szkody związanej z uniemożliwieniem mu prawidłowego zakończenia sporu dotyczącego przebiegu granic. Do skargi nie załączono żadnych dowodów uprawdopodobniających doznanie przez powoda szkody pozostającej w związku przyczynowym z wydanym orzeczeniem. Podkreślić należy, że braki w zakresie wymagań konstrukcyjnych, do których należy nie zachowanie warunku, o którym mowa w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c., nie podlegają uzupełnieniu, a skarga dotknięta taką wadą podlega odrzuceniu *a limine*.

Z analizy akt sprawy wynika, że powód wystąpił z wnioskiem o stwierdzenie zasiedzenia części działki [...]5 (VII Ns (...) Sądu Rejonowego w P.) (k. 690, 707, 785 verte), w razie jego rozstrzygnięcia zgodnie z wnioskiem, ma on zatem możliwość wystąpienia o wydanie części nieruchomości, niwecząc w ten sposób skutki – wadliwego w jego przekonaniu - orzeczenia. Z przebiegu postępowania wynika także, że powód zainicjował postępowanie o rozgraniczenie między działkami objętymi sporem, które zostało postanowieniami Burmistrza Miasta i Gminy M. z dnia 21 grudnia 2016 r. zawieszone w oczekiwaniu na zakończenie sprawy o zasiedzenie, a Samorządowe Kolegium Odwoławcze postanowieniami z

dnia 5 kwietnia 2017 r. nie uwzględniło wywiedzionych przez powoda zażaleń (k. 840, 863 – 869). Jeżeli istnieją podstawy prawne do przeprowadzenia rozgraniczenia – czemu przeczy przebieg postępowania w sprawie – to powód nie jest pozbawiony możliwości jego przeprowadzenia. W skardze brak jakiegokolwiek wyводу dotyczącego wyniku postępowań o rozgraniczenie i zasiedzenie, co wyklucza realizację przesłanki uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody.

Ponadto podstawą skargi - w tym konstrukcji uprawdopodobnienia szkody - nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów, Sąd Najwyższy w postępowaniu wywołanym skargą jest bowiem związany podstawą faktyczną zaskarżonego orzeczenia (art. 424¹² w zw. z art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.). Skarżący zasady tej nie respektuje nie tylko wskazując art. 233 § 1 k.p.c., jako podstawę skargi i przepis prawa z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny, ale poświęcając znaczną część uzasadnienia skargi kwestionowaniu przeprowadzonej przez Sąd Okręgowy oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Skarżący nie może także konstruować uprawdopodobnienia szkody na kwestionowaniu innych prawomocnych orzeczeń, które rozstrzygały spór między stronami, w tym prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 7 listopada 2008 r. (II Ca (...)), nakazującego mu między innymi usunięcie płotu znajdującego się na stanowiącej własność J. M. działce [...]5.

Dostrzeżenia także wymaga, że skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem może dotyczyć tylko konkretnego orzeczenia sądu, a nie całokształtu konfliktów sąsiedzkich między stronami do których odwołuje się skarżący w uzasadnieniu skargi. Zaskarżone orzeczenie nie uniemożliwia powodowi skorzystania z instrumentów prawnych regulujących służebności gruntowe, nie dotyczy nieuprawdopodobnionych zachowań pozwanego opisanych w skardze ani nie stoi na przeszkodzie poszukiwaniu ochrony prawnej w związku z zarzutami postawionymi pozwanemu – o ile istotnie miały one miejsce - dotyczącymi wszczynania awantur czy dewastowania nieruchomości, w drodze właściwych postępowań. Odwoływanie się do tego rodzaju okoliczności nie realizuje przesłanki uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody, o której mowa w art. 424⁵ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z przytoczonych względów – na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. - skarga podlegała odrzuceniu.

O kosztach postępowania wywołanych wniesieniem skargi Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ i art. 424¹² k.p.c. oraz § 10 ust. 5 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie w brzmieniu obowiązującym od dnia 27 października 2016 r. (Dz. U. z 2015, poz. 1668 ze zm.). Wobec wyniku postępowania kosztami zastępstwa procesowego pełnomocnika reprezentującego pozwanego z urzędu obciążono powoda, zasądzając przysługujące pełnomocnikowi wynagrodzenie reprezentowanej stronie. Uprawnienie pełnomocnika z urzędu do uzyskania kosztów nieopłaconej pomocy prawnej od Skarbu Państwa będzie mogło być zrealizowane dopiero po ewentualnym wykazaniu bezskuteczności egzekucji (§ 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, jedn. tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 18).